

ČAKANIE NA MLÁĎATÁ

Z blízkeho lesa vyšiel na horskú lúku medveď. Pásol sa na tráve a pomaly sa približoval k spenenej riave plnej vody z topiaceho sa snehu. Okolo poludnia bolo teplo, ale v júni nie je ničím neobvyklým pozorovať medvede aj v tomto čase. Je medvedia ruja a tá spôsobuje poriadny rozruch. Medveď prišiel k potoku, vyhlíadol si najhlbšie miesto a vliezol do vody. Ochladzoval sa. Najskôr si namočil len nohy a zadok, no nakoniec sa do nej ponoril celý. Trčala mu z nej len hlava. Chvíľu si užíval prírodnej vírivky, potom vyšiel von a otriasol zo seba vodu. Pomaly odchádzal a pokojne pri tom prežúval ďalšie sústa trávy.

Správanie medveďa pôsobilo rutinne, akoby sa sem chodil kúpať každý deň. No pre mňa to bola výnimočná udalosť. Nikdy predtým som nevidel kúpajúceho sa medveďa. Jeho bezstarost-

Medvedica s mláďatom v poraste šíťavu

HORE: Medvedica sa kúpe v horskom potoku (foto © Karol Kaliský)

NASLEDUJÚCA DVOJSTRANA: Medvedica s veľmi mladými medvediatami prechádza cez snehové pole

nosť, ďaleko od dosahu ľudí, vo mne vyvolala hlboký pocit uspokojenia. Na Slovensku predsa len sú miesta, kde zvieratá nemusia žiť v neustálom strachu pred človekom. Dnes sa z nich stali štvanci civilizácie ukrývajúci sa na neprístupných miestach, len aby sa vyhli kontaktu s ľuďmi. Ak náhodou porušia nepísané pravidlo o zákaze vstupu do rozrastajúceho sa ľudského teritória, vyhlásia ich za nebezpečných a zastrelia. Možno však nadejde čas, keď ľudia prehodnotia svoj vzťah k prírode a vrátia tak medveďom stratenú hrdosť.

Na kúpajúceho sa medveďa ma pred pár dňami upozornil kamarát Karol Kaliský, ktorý ho tu videl už predtým. Prišiel som sa na miesto pozrieť, aj keď som nedúfal, že aj ja budem mať také šťastie ako on. Prekvapilo ma, keď sa medveď k potoku vrátil a opäť sa okúpil. O pár dní sme sa tam vybrali znova a medveď bol stále tam. Pásol sa na tráve tak ako predtým, ale do vody už nevošiel. Pozorovali sme ho asi dve hodiny.

Rozmýšľali sme, ktorý zo známych medveďov by to mohol byť. Alebo to bol nový medveď? Samec, ktorý v čase ruje len tak prechádza obrov-

skými územiami a potom sa navždy vytratí? Na to sa tu zdržiaval pridlho, a navyše, zdal sa nám akýsi povedomý. Potom sme na to prišli. Bola to dospelá medvedica, ktorú sme poznali už dávnejšie, ibaže teraz nemala mláďatá.

Písal sa rok 2006 a medvedicu som prvýkrát pozoroval už v septembri roku 2000. Vtedy som ešte netušil, že je to medvedica. Pokladal som ju za mladého samca, ktorému som odhadoval päť rokov a jeho hmotnosť mohla byť 120 –

130 kíl. V každom prípade to bol mladý medveď. Vtedy som ho zbadal na vzdialenosť asi sto metrov. Keď som sa ho snažil odfotografovať a stlačil som spúšť fotoaparátu, medveď začul zvuk uzávierky. Očividne si nebol istý, čo to bolo, pretože si ma najskôr podozrieva-vo obzeral. Lenže ja som

sa vôbec nehýbal a medveď ma necítil. Stále na mňa pozeral, nakoniec urobil krátky výpad vpred a výhražne zafučal. Myslím, že sa ma snažil vyplašiť, aby lepšie videl, kto alebo čo som. Pripomínal psa brechajúceho na predmet, ktorý nevie identifikovať. Ja som sa však stále nehýbal, a tak medveď nakoniec odišiel, no neprestával sa

Zvedavá sýkotka chochlatá

podozriavavo obzerat smerom ku mne. Pôsobil neskúsene a smiešne.

Môže sa zdať čudné, že som tohto medveďa najskôr pokladal za samca. Lenže rozoznať samca od samice nie je jednoduché. Málokedy sa to dá so stopercentnou istotou. Najlepšie je vidieť medveďa močiť, ale to sa podarí len málokedy. Musím byť naozaj blízko. Hovorí sa tiež, že samce by mali mať širšiu hlavu ako samice. No ja som sa pri svojich odhadoch v teréne viackrát pomýlil. Je možné, že samce majú v oblasti hlavy spravidla dlhšiu srst ako samice. Tá ich azda lepšie chráni pri útokoch iných samcov? Ale aj hlava niektorých samíc pôsobí mohutne a niektoré samce majú zase hlavu pozoruhodne úzku. A tak je pri pozorovaní medveďov vo voľnej prírode ťažké odlišiť samca od samice.

V roku 2001 som túto medvedicu, ktorú som v tom čase stále považoval za samca, videl trikrát, vždy na tej istej lokalite. A v roku 2002 som ju videl opäť. Stále bez medveďat. Nebol dôvod myslieť si, že je to samica. Alebo bol?

Neskôr som na základe tohto prípadu a niekoľkých ďalších zistil, že ak sa na území dlhodobo,

teda niekoľko rokov vyskytuje medveď, ktorý by mohol byť aj mladou samicou, aj mladým samcom, s najväčšou pravdepodobnosťou je to samica. Na rozdiel od samíc sa totiž mladé samce oveľa častejšie túlajú svetom a skoro opúšťajú územie, v ktorom sa narodili. Mladé samice akoby stále požívali ochranu svojich matiek a často zostávajú na svojom území až do úplnej dospelosti. Už vtedy som mal zapochybovať, či je to samec.

Prekvapenie prišlo v roku 2004, keď mala táto medvedica prvý raz jedno mláďa. Chvilu som bol zmätený, pretože som to vôbec nečakal. Neprekvapilo ma len to, že je to medvedica, ale aj to, že doteraz žiadne mláďatá nemala. Mala predsa najmenej deväť rokov! Pravdepodobne to bolo jej prvé mláďa.

Medvedice však pohlavne dospievajú oveľa skôr a mláďatá môžu mať už v štvrtom roku svojho života. V Tichej a Kôprovej doline som však zaznamenal ďalšie tri prípady medvedíc, ktoré mali mláďatá podstatne neskôr, ako pohlavne dospeli. Jedna medvedica prvý raz porodila mláďatá vo veku osem rokov, druhá mala deväť rokov a tretia tiež najmenej toľko, možno aj viac.

